

*Werken aan ondernemingen met méér
diversiteit, gezinsvriendelijkheid,
talentontwikkeling, schone bedrijfskieren,
duurzame mobiliteit, energie-efficiëntie
en milieubewustzijn*

Sociale dialoog maakt het verschil

Resultaten van het DIAMOND-project

COLOFON

gepubliceerd in september 2007

ACV, Haachtsesteenweg 579, 1030 Brussel, www.acv-online.be

Vlaams ABVV, Hoogstraat 42, 1000 Brussel, www.vlaamsabvv.be

vormgeving: Koloriet

druk: Acco

Diamonds are forever

Diamanten zijn voor altijd. Ze zijn om te koesteren. Ze zijn schoon, duurzaam en kostbaar.

Ondernemingen met oog voor mens, milieu en maatschappij zijn voor ons diamanten. Door hun sociale verantwoordelijkheid te nemen doen ze meer dan wettelijk van hen wordt verwacht. Ze investeren in menselijk kapitaal, in het milieu en in hun relaties met andere betrokken partijen.

We willen zulke 'fonkelende' ondernemingen, omdat die op termijn de meeste waarde creëren. Een uitdaging waar we met zijn allen aan moeten werken.

Door sociale dialoog het verschil maken

Werknemersafgevaardigden moeten dit aankaarten in de overlegorganen van hun onderneming.

Er zijn heel wat thema's voor zulke dialoog:

- duurzame mobiliteit en woon-werkverkeer,
- milieu (vergunningen),
- energie-efficiëntie en klimaatbeleid,
- diversiteit,
- talentontwikkeling,
- gezinsvriendelijk ondernemen,
- schone bedrijfskleden,
- informatierechten voor KMO-werknemers.

Het ABVV en ACV werkten de voorbije twee jaar rond al die thema's een aantal specifieke acties en instrumenten uit. Dit gebeurde binnen het zogenaamde DIAMOND-project (DIALoog Maatschappelijk ONDernemen). Een project met financiële steun van het Europees Sociaal Fonds, waarbij Arbeid & Milieu en het Hoger Instituut voor de Arbeid van de K.U. Leuven optraden als partners van ACV en ABVV.

We overlopen in deze brochure de acties die ABVV en ACV de voorbije twee jaar namen. Soms in synergie, soms met elk eigen accenten.

Duurzame mobiliteit en woon-werkverkeer

Als werknemer kan je niet om het mobiliteitsvraagstuk heen. Hoe kunnen we het woon-werkverkeer vlotter krijgen en alternatieve vervoersmiddelen promoten? En bovenal: hoe bouwen we hier rond een goede sociale dialoog uit? De federale diagnostiek woon-werkverkeer – die bedrijven vanaf 100 werknemers verplicht om een mobiliteitanalyse te maken – en de quick scan van het Vlaams Instituut Verkeerskunde zijn goede instrumenten om de discussie op ondernemingsvlak aan te zwengelen en een bedrijfsvervoersplan op te stellen.

ACV en ABVV organiseerden op 24 februari 2006 een gezamenlijke studiedag over de federale diagnostiek woon-werkverkeer. De wettelijke aspecten van de diagnostiek kwamen aan bod en er werd dieper ingegaan op de rol die vakbonden en werknemers kunnen spelen in het sociaal overleg over woon-werkverkeer en duurzame mobiliteit.

Daarnaast nam het **ABVV** een zestal initiatieven:

- de bekendmaking van de wet Durant over de *diagnostiek* in zijn structuren;
- de promotie van het *Pendelfonds*. ABVV-militanten en -beroepssecretarissen worden ondersteund bij het indienen van een subsidiedossier;
- een promotieactie over het *gratis woon-werktreinabonnement*. Werknemers kunnen gratis treinen in-

dien de werkgever 80% van het abonnement betaalt (80/20-regeling);

- een *website* om zijn militanten en secretarissen te ondersteunen bij (cao-)onderhandelingen over mobiliteit;
- een pakket voor vormingsmedewerkers en een *vormingsbrochure* over mobiliteit en vakbond;
- een digitale *mobiliteitsenquête* die via de website kan worden ingevuld. Militanten komen zo te weten of hun bedrijf al dan niet mobiliteitsvriendelijk is.

ACV stoomde voor zijn leden en militanten een *brochure* klaar om hen te ondersteunen in het overleg met hun werkgever over mobiliteit en woon-werkverplaatsingen. Met deze brochure en met *artikels* over mobiliteit die regelmatig in het ACV-militantenblad Vakbeweging verschijnen, wil het ACV werknemers sensibiliseren om na te denken over hun mobiliteitskeuzes. Om zo in het bedrijf het *debat* over een kwaliteitsvol en milieuvriendelijk woon-werkverkeer op gang te brengen.

Milieu (vergunningen)

De overheden in ons land kenden de vakbonden een rol toe in het milieubeleid. Het Comité voor preventie en bescherming op het werk (CPBW) heeft inzagerecht in alle documenten die te maken hebben met het milieu en heeft het recht de werkgever te adviseren. De Vlaamse milieuregelgeving (Vlarem) heeft deze algemene bevoegdheden verder geconcretiseerd. Het CPBW mag/moet advies geven over het milieujaarverslag, het verslag van de milieuoördinator en de aanwijzing of vervanging van de milieuoördinator. Wie in zijn bedrijf syndicaal wil werken rond milieu kan niet rond de milieuvergunning heen. Met dit luik van DIAMOND wilden ABVV en ACV hun militanten dan ook extra ondersteunen.

handleiding

ACV en ABVV maakten samen een handleiding voor militanten die in hun bedrijf de milieuvergunning opvolgen. In de handleiding gaan ABVV en ACV grondig in op alle fasen in het 'leven' van een vergunning en geven tips voor een optimale syndicale aanpak.

vormingspakket

Milieuvergunningen moeten ook in de syndicale vorming meer aandacht krijgen. Daarom maakten ACV en ABVV een vormingspakket met scenario's en oefeningen. En scholden hun vormingsmedewerkers bij betreffende dit pakket.

studiedagen

Het **ABVV** bracht militanten, secretarissen en medewerkers van het Vlaams ABVV rond de tafel met mensen van diverse milieuadministraties om samen na te gaan hoe we dit in de praktijk moeten aanpakken.

Het **ACV** organiseerde een studiedag voor ACV-secretarissen, -vormingsmedewerkers en -milieudeskundigen. Dit initiatief werd gevolgd door vijf provinciale studiedagen voor militanten. Met succes, want in totaal namen bijna 300 militanten deel. Het geheel werd afgesloten met een apart initiatief voor de militanten van de bedrijven op de luchthaven van Zaventem.

ondersteuning

ABVV-militanten en -secretarissen kunnen steevast terecht bij de dienst ondersteuning van het ABVV met al hun vragen over specifieke situaties.

ACV-militanten en -secretarissen kunnen terecht bij de milieudeskundige van hun gewestelijk ACV-verbond of hun ACV-beroepscentrale voor meer informatie of advies.

Energie-efficiëntie en klimaatbeleid

Energiebeleid wordt meer en meer een strategisch element in de bedrijfsvoering. Dit heeft alles te maken met de stijgende energiekosten en met de verplichtingen die de overheid aan bedrijven oplegt om de Kyoto-doelstelling te realiseren. Aan de basis van deze verplichtingen ligt het REG-decreet (decreet Rationeel Energiegebruik). In dit decreet staat een opvallende passage die zegt dat vakbondsafgevaardigden een aantal syndicale informatierechten hebben over energie in hun bedrijf. Zo hebben ze recht tot inzage in de energieplannen en energiestudies die energie-intensieve bedrijven moeten opstellen.

Om deze rechten wat meer in de kijker te zetten, publiceerde Arbeid & Milieu vzw drie **brochures** met klimaatinformatie op maat van de vakbondswerking. De eerste brochure gaat vooral over de opwarming van de aarde en wat je kunt doen als afgevaardigde. De twee andere brochures geven dan weer technische bagage aan verkozenen binnen benchmarking- en auditconvenantbedrijven. Dit zijn grote en middelgrote energie-intensieve bedrijven die een convenant met de overheid afsloten waarin ze een aantal beloftes doen rond energie-efficiëntie in ruil voor subsidies, vrijstelling van heffingen en fiscale voordelen.

Tenslotte ontwikkelde Arbeid & Milieu ook een **vormingspakket** voor vormingswerkers binnen de vakbonden die het thema klimaat willen aansnijden.

publicaties

- brochure 'Kyoto laat je niet koud: klimaatinformatie op maat van de vakbondswerking'
- brochure 'Het Benchmarkingconvenant'
- brochure 'Het Auditconvenant' vormingspakket: 'Kyoto laat ons niet koud'

meer informatie?

Arbeid & Milieu vzw, Statiestraat 179, 2600 Berchem
tel. 03 218 74 72, secretariaat@a-m.be -
<http://www.a-m.be>
contactpersoon: Wendy Van Bockhaven

Diversiteit

Een werkvloer die onze samenleving weerspiegelt'. Van die diversiteit is helaas niet altijd veel te merken. Bepaalde groepen krijgen beduidend minder kansen. Hoe kom je tot een bedrijfscultuur die aange-naam is voor alle werknemers, ongeacht hun afkomst, geslacht, seksuele voorkeur, fysieke capaciteit, leeftijd of ander verschil. Daar gaat het om in diversiteitsmanagement. De vakbonden willen bijdragen tot de verwezenlijking van een kleurrijke werkvloer. Een belangrijke stap was de ondertekening van de gemeenschappelijke platformtekst 'Evenredige arbeidsdeelname en diversiteit 2010', samen met de Vlaamse regering en de werkgeversorganisaties. Die engagementen moeten nu worden waargemaakt.

Het **ABVV** ondernam verscheidene acties om de betrokkenheid van de vakbonden en het dialoogaspect te versterken in diversiteitsacties.

ontbijtvergaderingen

Het organiseerde een reeks ontbijtvergaderingen waarin projectontwikkelaars van de Sociaal-Economische Raden van de Regio's (SERR's) en Regionaal Economisch Sociaal Overlegcomités (RESOC's) samengebracht werden met de ABVV-diversiteitsconsulenten en -beroepssecretarissen. Het ABVV wil immers de werknemersbetrokkenheid verhogen bij de diversiteitsplannen die deze projectontwikkelaars uitwerken.

Om dezelfde reden organiseerde het ABVV op sectoraal niveau ontmoetingsmomenten tussen sectorconsulenten, diversiteitsconsulenten, delegees en beroepssecretarissen van het ABVV.

checklist

Om diversiteit ook op bedrijfsvlak dichterbij de militanten te brengen, maakte het ABVV een 'Checklist diversiteit'. Dat is een handige ringmap met vragen over diversiteit in het personeelsbeleid. De checklist moet militanten bewust maken hoe ze diversiteit in hun onderneming kunnen bevorderen.

Binnen het **ACV** zijn tien diversiteitsconsulenten in de weer om afgevaardigden en secretarissen te ondersteunen in hun opdracht om de werkvloer meer divers en kleurrijker te maken. Ze werkten een heleboel instrumenten uit.

map Voluit voor diversiteit!

Zo schreven de ACV-diversiteitsconsulenten de map *Voluit voor Diversiteit!* Niet vanuit een theoretisch kader, maar bouwend op drie jaar concrete projectervaring. De map is een toolkit, een stappenplan om in bedrijven te werken aan diversiteit.

begeleiding en vorming

Dat stappenplan wordt door de consulenten gebruikt in de begeleiding en vorming van militanten en secretarissen.

Talentontwikkeling

De Vlaamse economie staat of valt met investeringen in menselijk kapitaal. Talent ontwikkelen is dus zowel voor werkgevers, werknemers als de samenleving van cruciaal belang. De Vlaamse sociale partners werkten samen de Competentieagenda 2010 uit om talent alle kansen te geven. Omwille van de directe link met sector-cao's werkten ABVV en ACV voor dit deelthema grotendeels samen binnen het DIAMOND-project.

deskundigengroep

ACV en ABVV richtten een deskundigengroep op om syndicale ervaringen uit te wisselen en syndicale standpunten over competentiebeheer uit te klaren. Die uitwisseling van ervaringen en standpunten gaf aanleiding tot de ontwikkeling van een syndicaal voorwaardenkader over competentiebeheer.

studiedag

Begin 2007 organiseerden ABVV en ACV de studiedag *Competentiemanagement: koekoeksei in het nest van de vakbeweging?*.

De voornaamste krachtlijnen en thema's van het syndicaal voorwaardenkader werden er met een ruimer vakbondspubliek bediscussieerd. Als inleidende smaakmakers werden enkele cases voorgesteld.

Met de studiedag wilden ACV en ABVV syndicale antwoorden aanreiken voor een thema dat in vakbondskringen soms moeilijk en gevoelig ligt, maar een niet te ontkennen realiteit is op de werkvloer.

Met de resultaten van de debatten gaan de vakbonden nu verder intern aan de slag.

Gezinsvriendelijk ondernemen

Je werk combineren met tijd voor jezelf en je gezin is niet altijd evident. Vaak moet je acrobatische toeren uithalen om een evenwicht te vinden. De nodige ondersteuning op je werk kan het verschil maken. Bedrijven gezinsvriendelijk(er) maken is dan ook een op en top syndacale opdracht.

hulpmiddelen voor militanten

Om ondernemingsmilitanten ertoe aan te zetten werk te maken van een betere combinatie tussen werk en gezin in hun onderneming werkte het **ACV** een hele resem hulpmiddelen, instrumenten en methodieken uit:

- vormingspakket en vorming voor groepen van militanten;
- checklist 'hoe gezinsvriendelijk is mijn bedrijf?';
- begeleidingsgesprekken op ondernemingsniveau;
- website www.goegezind.be;
- eigen beeldvorming, terug te vinden op affiches en stickers;
- sensibilisering via artikels in ACV-militantenbladen, getuigenissen en workshops op studiedagen en militantenbijeenvorsten.

sensibiliseren van werknemers

Ook in functie van een breder ledenpubliek heeft het **ACV** rond dit thema een laagdrempelig aanbod ontwikkeld met:

- flyer, affiche en folder;
- website;
- interactieve stand;
- eigen beeldvorming en affiches;
- sensibilisering via artikels in ledenbladen, naast getuigenissen en workshops op studiedagen.

checklist

Het **ABVV** werkte een checklist uit. Die helpt delegees zicht te krijgen op de belangrijkste maatregelen om arbeid, gezin en vrije tijd te combineren en de mogelijke valkuilen daarbij. Zijn er glijdende werkuren? Kan je overuren recupereren? Wordt rekening gehouden met je privésituatie bij het toekennen van verlof? De checklist kan worden ingevuld met de militantenkern. Zo kan men een score berekenen die aangeeft of een bedrijf goed scoort in de combinatie van arbeid, gezin en vrije tijd in het algemeen, en op specifieke punten (ouderschap, hobby's, studeren, ...) in het bijzonder.

actiepakket

De checklist vormt samen met een affiche en een friegomagneet een actiepakket om de combinatie arbeid-gezin en vrije tijd op de werkvloer aan te kaarten. De website www.vindjeevenwicht.be ondersteunt de campagne.

Schone kleren op het werk

In België dragen heel wat werknemers werkkledij, aangekocht door de onderneming. Bij de aankoop wordt gelet op de kwaliteit, de stijl, het beschermend karakter, de prijs, ... ABVV en ACV willen dat ook rekening wordt gehouden met de arbeidsomstandigheden waarin de werkkledij gemaakt wordt. Het moeten 'schone kleren' zijn. ACV en ABVV willen dat werkgevers hun leveranciers van werkkledij een verklaring laten ondertekenen dat de kleren gemaakt zijn met respect voor de fundamentele arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) én dat ze bereid zijn dit op een onafhankelijke manier te laten controleren.

Het **ABVV** startte de campagne met artikels in hun syndicale pers en met de website van de campagne (www.schoneklerenophetwerk.be). Zij maakten informatie-brochures, flyers en een campagnegadget (gsm-jasjes) voor militanten. Tijdens het project kregen ze actieve steun van de ABVV-centrales BBTK, ACOD en TKD. Er werd ook heel wat vorming gegeven over de aanpak.

Het **ACV** werkte lespakketten uit met achtergrondinformatie en stappenplannen om te komen tot schone kleren op het werk. Het ACV deelde folders uit aan militanten en geïnteresseerden. Om meer animo te brengen in de campagne, werd een kraslotenspel uitgewerkt waarbij je het (armzalige) loon van een kleidingarbeidster kon verdienen. Ook werd een filmpje

met Wouter Deprez gemaakt, dat ondertussen een hit is op YouTube. De campagne werd ondersteund door artikels in de ACV-militantenbladen.

Met resultaat. Want 'schone kleren' kwamen ter sprake in heel wat ondernemingsraden en comités én – vooral – heel wat bedrijven gaven hun akkoord om alleen nog 'schone werkkleren' aan te kopen. De petrochemische sector heeft, mede door deze actie, zelfs een clauseule over schone werkkleren opgenomen in zijn sector-cao.

Informatierechten in KMO'S

Heel wat KMO-werknemers zijn slecht geïnformeerd over hun rechten. Ze weten vaak ook niet tot wie ze zich moeten richten om zich wel te informeren. In de meeste KMO's is er immers geen vakbondsafgevaardigde die informatie kan geven. In ondernemingen met minder dan 100 werknemers hebben werknemers trouwens geen wettelijke rechten op informatie over de economische situatie van hun onderneming. ACV en ABVV pleiten voor meer informatierechten en inspraak in KMO's en zetten in die zin acties op.

ken je onderneming

Het ACV zette een campagne op om werknemers economische informatie te bezorgen over hun eigen onderneming en hen te stimuleren daarover een dialoog aan te gaan met hun werkgever. Met affiches en aankondigingen in de media (vakbondsbladen, internet, website, ...), overgenomen door een aantal kranten, kregen ACV-leden tewerkgesteld in KMO's de mogelijkheid om een sociaal-economische diagnose rapport met de kerngegevens van hun eigen onderneming op te vragen. Een 1000-tal KMO-werknemers gingen in op dit aanbod.

telefoonpermanentie en informatieavonden

Het ACV organiseerde ook een telefoonpermanentie. Deskundigen inzake economische-financiële informatie gaven toelichting bij het verstrekte rapport. Alle betrokkenen werden ook uitgenodigd op regionale informatieavonden.

informatie over sociale wetgeving

Om in te spelen op de gebrekkige informatie en sociale dialoog over arbeidsrechten in KMO's, maakte het ACV op maat van KMO-werknemers de brochure Goed om weten met basisinformatie over arbeidsrechten.

betere informatie

Het ABVV wilde in de eerste plaats werk maken van een betere informatie voor KMO-werknemers. Zodat ze zelf kunnen opkomen voor hun rechten en hierover de (sociale) dialoog aangaan met hun werkgever. Terzelfdertijd wil het ABVV met dit project de KMO-werknemers informeren dat ze bij het ABVV terecht kunnen met vragen over hun arbeidsvoorwaarden.

folders

Met dit voor ogen werkte het ABVV drie sensibiliseringsfolders uit over essentiële thema's: het loon, de arbeidsovereenkomst en het jaarlijks verlof.

brochure

Daarnaast kwam er ook een meer uitvoerige brochure die KMO-werknemers uitlegt hoe ze beter de economische en financiële situatie van hun onderneming kunnen begrijpen.

Ook aan de slag?

Met al de instrumenten die werden uitgewerkt in het DIAMOND-project kan je aan de slag in de sociale dialoog op bedrijfsniveau. Volgende contactpersonen kunnen je per deelthema helpen:

Duurzame mobiliteit en woon-werkverkeer

ABVV: Angeline Van den Rijse - tel. 02 506 82 25 - avandenrijse@vlaams.abvv.be

ACV: Jeroen Roskams – tel. 02 246 34 21 – jroskams@acv-csc.be

Milieu (vergunningen)

ABVV: Peter Bostyn - tel. 02 506 82 22 - pbostyn@vlaams.abvv.be / Danny Jacqmot -

tel. 02 506 82 35 - djacqmot@vlaams.abvv.be

ACV: Kris Van Eyck – tel. 02 246 32 51 – kvaneyck@acv-csc.be

Energie-efficiëntie en klimaatbeleid

Arbeid & Milieu vzw: Wendy Van Bockhaven – tel. 03 218 74 72 –

secretariaat@a-m.be

Diversiteit

ABVV: Frederic Fiore - tel. 02 289 01 61 - ffiore@vlaams.abvv.be

ACV: Johan Stassen – tel. 02 246 32 29 – jstassen@acv-csc.be

Talentontwikkeling

ABVV: Gitta Vanpeborgh - tel. 02 506 82 66 - gitta.vanpeborgh@abvv.be

ACV: Jan Franco – tel. 02 246 36 20 – jfranco@acv-csc.be

Gezinsvriendelijk ondernemen

ABVV: Mieke De Raedemaecker - tel. 02 506 82 16 - mderaedemaecker@vlaams.abvv.be

ACV: Sandra Verammen – tel. 02 246 32 31 – svercammen@acv-csc.be

Schone kleren op het werk

ABVV: Thibaut Michot - tel. 02 289 08 50 - thibaut.michot@abvv.be

ACV: Ronald Van Riet – tel. 02 246 32 63 – rvanriet@acv-csc.be

Informatierechten in KMO's

ABVV: Ada Jacobs - tel. 02 506 83 44 - ada.jacobs@abvv.be

ACV: Herman Fonck – tel. 02 246 3250 – hfonck@acv-csc.be

Deze brochure kwam tot stand met ondersteuning van de Vlaamse gemeenschap en het Europees Sociaal Fonds.
ESF: bijdragen tot de ontwikkeling van de werkgelegenheid door het bevorderen van inzetbaarheid, ondernemerschap, aanpasbaarheid en gelijke kansen, en door het investeren in menselijke hulpbronnen.